

درسنامه‌ی درس چهارم

۱. دریافت و ابلاغ وحی؛ (مربوط به نبوت)

- ✓ اقدامات پیامبر(ص) در این زمینه:
- ✓ دریافت کامل آیات از فرشته وحی و رساندن بدون کم و کاست آن به مردم؛
- ✓ برای حفظ آیات و امکان دسترسی مردم، کاتبان وحی (نویسندگان) و حافظان وحی (حفظ کنندگان) وجود داشتند؛
- ✓ اولین و برترین حافظ و کاتب وحی، امام علی(ع) بود؛
- ✓ سخن عبدالله بن مسعود در مورد فراگیری قرآن از پیامبر(ص): «ما ۱۰ آیه از قرآن را از ایشان فرا می‌گرفتیم و بعد از اینکه در معنای آن تفکر و به آن عمل می‌نمودیم، بار دیگر برای یاد گرفتن آیات بعدی، نزد ایشان می‌رفتیم»

۲. تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی)؛ (مربوط به امامت)

- ✓ اقدامات پیامبر(ص) در این زمینه:
- ✓ پیامبر(ص) فقط رساننده وحی نبود و باید با تعلیم قرآن معارف بلند و جزئیات احکام و شیوه عمل را می‌آموخت؛
- ✓ رفتار و گفتار پیامبر(ص)، اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است؛
- ✓ مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار ایشان، به معنای واقعی آیات و شیوه انجام دستورات قرآن را می‌آموزند.
- ✓ ما هم اکنون نماز، روزه، حج و ... که کلیات آنها در قرآن آمده را مطابق گفتار و رفتار ایشان انجام می‌دهیم.

۳. اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)؛ (مربوط به امامت)

- آیات مرتبط: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ...﴾ و تمام آیات مربوط به دلایل تشکیل حکومت اسلامی؛
- ✓ معنای ولایت ظاهری: سرپرستی و رهبری
- ✓ ارکان پنجگانه: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت؛ (ولایت از ارکان پنج گانه مهم‌ترین رکن است)
- ✓ حدیث امام باقر(ع): «بنی الاسلام علی خمس علی الصلاة و الزکوة و الصوم و الحج و الولاية لم یبار بشیء کما نوری بالولاية»
- ✓ اقدامات پیامبر(ص) در این زمینه:
- ✓ به محض هجرت به مدینه، با مردم مدینه (انصار) و مردم مکه (مهاجرین) حکومتی بر مبنای اسلام پایه‌ریزی کرد؛

قلمروهای رسالت
پیامبر(ص)
(طبق تعلیمات قرآن و
سیره رسول خدا(ص))

دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی

۱. ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

- آیه: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا... لِيَتْلُوا عَلَى النَّاسِ بِالْقِسْطِ﴾
- ✓ مرتبط با سخن امام خمینی (ره): هیچ حرکت و عملی از فرد و جامعه نیست مگر اینکه اسلام برای آن حکمی مقرر داشته است.
- ✓ اسلام یک دین کاملاً اجتماعی است. حتی به احکام فردی تا جایی که مقدور بوده جنبه اجتماعی داده. مثل برتری نماز جماعت از فرادی
- ✓ یکی از اهداف ارسال پیامبران، برپایی جامعه بر اساس قوانین عادلانه است؛ برای اجرای قوانین نیاز به تشکیل حکومت داریم. احکام اجتماعی: خمس، زکات، حقوق و مسئولیت‌های خانواده و جامعه، امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با ظلم و جهاد با تجاوزگران و ستمکاران و توانمندی نظامی؛

۲. ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

- آیه: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ... أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾
- ✓ مرتبط با سخن امام خمینی (ره): دلیل شرک آمیز بودن نظام‌های غیر اسلامی، حاکمیت طاغوت است؛ وظیفه مسلمانان از بین بردن آثار شرک از جامعه است.
- ✓ ولی و سرپرست حقیقی خداست لذا اطاعت از دستورهای او و هر که خدا تعیین کرده واجب است. اجرای هر قانونی هم زمانی صحیح است که به قانون الهی برگردد.
- ✓ طاغوت: کسانی که به مردم فرمان دهند و خدا تعیینشان نکرده باشد و فرمانشان نشئت گرفته از قرآن نباشد - پیروی از طاغوت حرام است؛
- ✓ پس باید در جامعه حکومتی وجود داشته باشد که طاغوتی نباشد.

که بالاترین مقام پیامبر(ص)، ولایت معنوی:

✓ همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان‌ها و مرتبه‌ی بالاتری از ولایت ظاهری است؛

✓ چگونگی و علت(عامل) آن: پیامبر(ص) با انجام وظایف بندگی و عبودیت در مسیر قرب الهی به مرتبه‌ای از کمال نایل شد که می‌توانست عالم ماورای طبیعت را مشاهده کند و در عالم خلقت تصرف نماید.

✓ نمونه‌ها: ۱. به اذن خدا، شفای بیمار؛ ۲. دفع بلا از شخص یا جامعه؛ ۳. رفع حاجات مردم در صورت مصلحت؛

۴. هدایت بندگان از طریق امدادهای غیبی و الهامات روحی و معنوی و تصرف در قلوب و مانند آن؛

(مانند آموزش حضرت علی(ع): که فرمودند: روزی رسول خدا(ص) هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می‌شد)

✓ میزان بهره‌مندی از ولایت معنوی: بستگی به درجه ایمان و عمل دارد (ایمان بیشتر = استعداد و لیاقت بیشتر برای دریافت هدایت معنوی)

✓ هدایت معنوی به تناسب لیاقت و ظرفیت افراد، شکل‌ها مختلف دارد: مثلاً عالمی پاک به صورت الهام در خواب یا بیداری ایشان را ببیند.

که عصمت پیامبر(ص):

✓ عصمت به معنای محفوظ بودن از گناه و از ویژگی‌های پیامبران است. یعنی انجام واجبات و ترک حرام‌ها. (لازمه پیامبری است)

علت: اگر عصمت نباشد اعتماد مردم از بین می‌رود و از پیامبران پیروی نمی‌کنند.

← دین به درستی نمی‌رسد و امکان هدایت سلب می‌شود

اگر در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد

← امکان انحراف در تعالیم شده و سلب اعتماد مردم می‌شود

اگر در تبیین تعالیم وحی معصوم نباشد

← امکان انجام کارهای خلاف و سرمشق‌گیری و گمراهی و انحراف مردم

اگر در اجرای فرمان الهی معصوم نباشد

عصمت در
قلمروهای رسالت

تشخیص عصمت فقط با خداست ← ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد.

علت: فقط خدا از آشکار و نهان اطلاع دارد. پس وقتی کسی را پیامبر می‌کند، یعنی وی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.

علت عصمت داشتن پیامبران: یک مانع بیرونی نیست بلکه با اختیار خود بر هوی و هوس غلبه کرده و حقیقت گناه را مشاهده می‌کنند و

می‌انند با گناه از چشم خدا می‌افتند لذا محبت خدا را با هیچ چیز عوض نمی‌کنند. انسان‌های معمولی نیز در برخی گناهان معصوم هستند.

که قدرشناسی از پیامبر(ص):

بنای جامعه‌ای با ایمان در طول ۲۳ سال توسط پیامبر(ص) خود معجزه‌ای بزرگ می‌باشد. وظیفه کنونی مسلمین: با اتحاد و همدلی مانع تسلط دشمنان شوند.

کار دشمنان در یکی دو قرن اخیر ← با یک نقشه دقیق و برنامه‌ریزی شده در صدد هستند اختلافات معمولی مذاهب را بزرگ جلوه دهند.

نتایج(معلول‌های) اختلاف مسلمین ← تجزیه کشورهای اسلامی ← سلطه قدرت‌های استعمارگر و به تاراج بردن ذخایر مسلمانان

لذا علمای دلسوز جهان اسلام به خصوص در ایران در این زمینه روشنگری‌هایی کرده‌اند. از جمله امام خمینی(ره):

۱. به پاخاستن و اجتماع در زیر پرچم توحید و کوتاه کردن دست خیانت ابرقدرت‌ها از ممالک اسلامی؛

۲. دست برداشتن از اختلافات و هواهای نفسانی؛ ۳. ایستادن روی پای خود و با تکیه زدن بر فرهنگ اسلامی با غرب‌زدگی مبارزه کنند.

که برنامه‌ای برای وحدت مسلمین:

برای تقویت وحدت برنامه‌های دقیقی را اجرا کرد ← ۱. نقشه‌های تفرقه‌افکنان خنثی شود و ۲. دل‌های مسلمین به هم نزدیک شود. از جمله برنامه‌ها:

۳. شناختن دشمنان واقعی اسلام از

طریق شناسایی مسلمانان ظاهری

✓ روش این گروه‌ها اینگونه است که

دشمنانی مثل صهیونیست را دوست

جلوه داده و برخی مسلمانان را دشمن

معرفی می‌کنند تا مردم عادی به

تدریج با دشمنان دوستی کنند.

۲. دفاع از مظلومان مسلمان جهان

✓ باید با روش درست دفاع کرد و برای رهایی

مسلمین جهان از ظلم کوشید.

✓ حدیث پیامبر(ص): «هرکس فریاد دادخواهی

مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود،

امام به یاری آن برنخیزد مسلمان نیست»

دفاع از مظلومان لازمه مسلمانی است.

۱. خودداری از اهانت و توهین به

مقدسات یکدیگر

✓ اعتقادات خود را با دانش و

استدلال ارتقا داده و عقاید خود را به

طور صحیح و بدون نزاع بیان کنیم.

ترجمه و نکات آیات درس چهارم

۱- (نساء/۶۰): ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَ

قَدَّ أُمُرُوا أَنْ يُكْفَرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضَلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾

ترجمه: آیا ننگریستی به کسانی که گمان و ادعا می کنند ایمان آورده اند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه پیش از تو نازل شده می خواهند داوری نزد طاغوت برند درحالی که باید به او کافر شوند؟ و شیطان می خواهد که همراهشان کند گمراهی سخت.

پیام و نکات :

۱. آیه بیانگر ولایت ظاهری از قلمروهای رسالت می باشد.

۲. آیه به پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت از دلایل تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد (لازمه ایمان به وحی، نفی طاغوت است)

۲. طبق آیه کسانی که داوری را نزد طاغوت می برند و حال آنکه دستور داده شده به طاغوت کافر باشند:

۱. ایمان پندار هستند (يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا)؛ ۲. شیطان بر آنها دسیسه کرده و آنان را به گمراهی دوری کشانده است (يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضَلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا)؛

۲- (حدید/۲۵): ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾

ترجمه: قطعاً پیامبرانمان را با دلایل روشن فرستادیم و همراهشان کتاب و ترازو (سنجش اعمال) را نازل کردیم تا مردم، عدالت را به پا دارند.

پیام و نکات :

۱. آیه بیانگر ولایت ظاهری از قلمروهای رسالت می باشد.

۲. آیه به ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلامی از دلایل تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد.

۲. طبق آیه، از جمله ابزارهایی که خدا در اختیار پیامبران نهاده است برای اجرای عدالت، عبارتند از: بینات - کتاب - میزان

۳- (انعام/۱۲۴): ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾

ترجمه: خدا داناتر است و که رسالت خود را بر عهده چه کسی بگذارد.

پیام و نکات :

۱. طبق آیه، خدا پیامبری را در کسی قرار می دهد که شایستگی و توانایی لازم را داشته باشد.

(تشخیص عصمت در پیامبران بر عهده خداست)